Број 45. У Новом Саду, у четвртак 26 фебруара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Бугарска и Турска.

Од нашег извештача.

Софија, 22. фебруара 1904.

Софију сад нисам могао познати, тако се променула. Од јесенашње ратоборности ни трага, ни гласа. Све се то шћућурило те стрепи, да се на граници Источне Румелије не појави турски аскер. Ни Турке не може човек познати, ни дај Боже они лањски, мирни, попустљиви Турци, који све чине само да избегну сукоб и после свог изазивања бугарског. И једни и други су се променули, управо променили су своје улоге. Сад су Турци ратоборни, а Бугари мирни, попустљиви. Све је то последица руско јапанског рата. Турци врло добро знају, да Руси, заузети на крајњем Истоку, не би притекли Бугарима у помоћ, те су за то сад тако ратоборни, а Бугари су сасвим из истих разлога тако помирљиви. То је просто одгонетка, ове чудне загонетке.

Бугари, да би се сасвим осигурали од каквог изненадног турског препада, погнули су главу, те почели с Турцима преговарати, и што је најчудноватије, преговори су и успели. Сад се већ може говорити о бугарско-турској погодби. Она није још свршен чин, али сви знаци казују, да ће то бити. Ова је погодба са више страна интересна, но за сад да говоримо о њој само са најнужнијим коментарисањем.

Главне су тачке у њој: демобилизација војске на обе стране, с тим да Турска задржава себи право, да не смањује контингент своје војске у Старој Србији и Македонији. Ова опрезност значи неверовање у искреност бугарску и бојазан од каквих нових непријатних изненађења у Македонији и на границама новопазарског санџака. Турска даје амнестију осуђеницима у Македонији и македонским бегунцима. Бугарска се обвезује, да ће свим силама спречити агитацију комитета у Бугарској, организацију и прелаз чета из Бугарске у Турску. (У ово и најнаивнији Турчин слабо ће веровати!) Турска се одриче свог ранијег тражења гаранције за моралност бугарских учитеља у Македонији, што је велики добитак за бугарску ствар тамо, јер досад, услед тражења те гаранције, велик број бугарских школа није радио, те су им ученици пунили српске, грчке и румунске школе. Турска се обвезује, да ће укинути оне ванредне мере, које су спречавале бугарску извозну трговину, и путовање по Турској бугарских путника и трговаца. Бугарска још тражи берате за отварање пет нових егзархијских (бугарских) владичанстава у Македонија, али за ово тражење није још добивен пристанак Турске, која неће да вређа до шпијунства јој лојалне Грке и Васељ. Патријаршију. Но ако се прилике, колико толико промену у корист Бугара, врло је вероватно, да ће и у овом захтеву успети. Буде ли то, Бугари могу рећи, да је боље умети него имати.

О овој погодби равно се мисли у Софији, но у главноме се сви Бугари слажу да је ова погодба котва спасења из тешког положаја, у коме се Бугарска сад налази. Главно је, обуздати Турке да не почну рат. А кад се уз то са овом погодбом добијају још и извесне концесије и користи за бугарску ствар, онда тим боље. Зна се на пр. да су амнестију за Македонце тражили од Порте и реформне велесиле, а тражиле су и укидање гаранције за бугарске учитеље. То би Турска учинила, под притиском реформних сила, и без ове погодбе, но Бугари су их нарочито уврстили у погодбу, само да би могли рећи Македонцима, како им је Бугарска израдила и амнестију и укидање гаранција за учитеље! Врло вешто!

Па ипак Македонци са пуно разлога не одобравају овај корак бугарске владе. Они се жале, да су их Бугари издали, натерали их на устанак, у коме је сатрвено пола Македоније, са обећањем, да ће Бугарска улазити у рат, ако устанак малакше па то није учинила прошле године и ако су Македонци само под тим условом развили заставу устанка. Сад, кад треба почети нови и још већи устанак, који је углављен, сад их Бугари опет лажу, ступају у погодбе с Турском.

— Продају нас за пијату (тањир) сочива, — како кажу Македонци.

Незадовољство је у комитетским круговима опште. Она се јавља код Цончевиста за то, што Цончев, веран слуга Фердинанда и Раче Петрова, неће обнављање устанка, а код Сарафовиста за то, што су се у своме вођи преварили, јер је он ноторни и доказани туђински агенат — у служби „Drang nach Osten“ а и што је проневерио огромну количину злата, које је Европа и Словенство приложило за пострадале Македонце и за обнављање устанка. Веле, да ће Сарафов, да неби пропао, радити на обнављању устанка, када се врата из Европе, пошто сврне у бечки Johanessgasse, чије касе и он и Симон Радев врло добро познају.

Настала је општа комитетска криза, о којој ћемо се још позабавити.

Странци, нарочито овд. дипломатски кругови, целу погодбу бугарско турску сматрају за просту комедију, као маневар, да се пред Турцима прикрије друга права намера бугарска. Неки ову погодбу сматрају као вешту политичку предигру прогласу Бугарске за независну државу, о чему се у последње време толико пише на страни, док други држе, да се овом погодбом хоће Турци да заведу на амнестију и демобилизацију, после чега би се могло приступити новом пролетњем устанку у Македонији.

Комбинација има пуно, која је тачна, показаће будући дани.

У овим времену пада долазак 140 Србаћака из Београда, који данас стигоше свечано дочекани од својих бугарских другова у Цариброду и Софији. Циљ је овој походи српске омладине у Софији преговарање о српско бугарском братству чему је, буди узгред речено, кнез Фердинанд одлучно противан. О дочеку читаћете опширно у београдским листовима.

Србин Шоп.

Да ли је дужан свештеник и учитељ сносити трошкове око комасације и канализације?

II.

Напред сам споменуо, да је седамдесетих година прошлог столећа између кр. ерара и пол. општина склопљено поравнање и да је у њему кр. ерар себи осигурао право располагања са т. зв. „слободним земљама“ (парох., бележ., учит.) у случају промене положаја њихова али је уједно обвезао пол. општине, да су трошкове око те операције оне

ПОДЛИСТАК.

ВЛАДИВОСТОК.

Од како је јапанска флота одономад бомбардовала Владивосток, врло се много пише о овоме руском пристаништу, граду. Изнећемо и ми у најкраћем опис његов.

Владивосток је главни ослон руске флоте. У његову пристаништу може да се заклони и највећа светска флота од ветра и непогоде па и од непријатеља. Пристаниште се пружа 1000 метара према северу, па онда од једном правоугутом окреће на исток. Источни део, који је дуг два километра зове се »златан рог«. Пристаниште је свуд унаоколо окружено брдима, која су опет овенчана тврђавама. Ове су саграђене потпуно савремено и модерно. Топови који су на висини, постројени су отворено, они који леже ниже, ти су заклоњени у торњевима од жица са панцирним сводовима. Тврђаве су наоружане пристанишним топовима од 30·5 цнтм.; фунташима (мерзерима) 28. цнтм. и брзометним топовима.

Варош се пружа дуж унутарњег пристаништа у луку од 8 клм. и пружа врло лепу, живописну слику. Броји 30.000 становника од којих трећину (10.000) сачињавају Корејанци и Кинези. Главна улица »Славјанка« ванредно је лепа и пуна је врло елегантних излога. Корејанац је махом кулик и слуга, а Кинез трговац, кувар и лађар. Колни саобраћај је у руским рукама.

До скора је у Владивостоку живело и 1500 Јапанаца, били су бербери, занатлије и мањи трговци. Но скоро пре почетка рата отишли су, те их сад управо и нема.

Околина Владивостока је веома лепа. На изменце се такмаче брег и до, шума и ливада. Нарочито је величанствен и бајан изглед на море. Поднебије Владивостока врло је здраво. Зими је истина велика студен и пристаниште се замрзне. Лети је пак лепо топло време, само што су пре подне често магле.

Кинези зову Владивосток Кајшенвај. Обалу Владивостока отворили су Европејцима 1852 Французи, који су од своје владе били изаслати да испитају обале јапанскога мора. Владивосток има врло велик трговачки значај, он је крајња тачка усурске жељезнице, у њему је и индустрија јако развијена.

Тврђаве су јаке модерне и добро наоружане. Пред улаз у пристаниште налази се високо стеновито острво »Дундас Исланд«, оно је врло јако наоружано а и онако узан улаз пристанишни дели у два рукава. Војске у Владивостоку и околини било је пре рата на осам бригада. Владивосток и ако није тако јак као Пор-Артур, он је ипак врло јак, и непријатељ, ако мисли да дође до њега, зло ће се прво искрвавити, па и онда можда преварити у нади. *р.*

РУСКИ ПАТРИОТСКИ ПОЉУБАЦ.

(По једној белешци Петроградских Новина.)

Ретки зимњи гост престонице Белога Цара, уморено северно сунце као навлаш да је напрегло своју моћ, да обасја руске добровољце, који су се кретали онамо, где се оно рађа, на далеки, попрскани крвљу словенском исток. Кроз хладни ваздух светлуцале су као брилијанти искрице иња и падале на лесу светине, која се нихала за добровољцима по Невском Проспекту пут Николине станице. Патриотско одушевљење, изгледа, претворило је јануарски мраз у топли јулски дан, а иње на одећи гомиле народа изгледа као бело цвеће попрскано ситним драгим камењем. Гомила је усхићено, весело и инстиктивно корачала по такту војничкога марша, који се силно и свечано разлеже испред сретних добровољаца и зове мало и велико, да напусти своје дневне послове и на један тренут погледа на оне синове свога народа, који добровољно нуде живот својој драгој отаџбини.

Добровољци не осећају под собом снежну

дужне сносити. Дакле не стоји то што је Саборски Одбор 1896. године начелно решио, да су свештеници и учитељи као уживаоци земаља дужни сносити комасационе трошкове, него кр. ерар, односно пошто је пренео ту своју дужност на политичке општине, ове. У опште уживаоци, као што су свештеници, учитељи и бележници никако се не могу обезати на сношење трошкова око послова оваке природе као што је комасација, канализација и задомљивање — таке терете увек сноси власник, као што ћемо доцније видити.

На овај начин су покривени комасационе трошкови за парохијске и учитељске земље у Дероњама, Парагама, Обровцу, Товаришеву, Лалићу итд., те с тога би требало горенаведену одлуку Саборског Одбора ван крепости ставити, да се не деси још где случај као што је било у Ст. Паланци.

Овако стојимо са комасационим трошковима, а сад да пређемо на канализационе трошкове. Тражити да ове трошкове свештеник или учитељ сноси, била би још већа неправда, него код комасације; јер откуд долази овај или онај свештеник или учитељ, да канализира земљу својим наследницима; особито кад се зна, да се последица канализације тек после више година осећају? — Оваки је случај у Лалићу и, ако се не варам, Саборски Одбор је упутио свога фискала, да у овом погледу донесе своје мнење, па можда ће ови моји податци што припомоћи да се ово питање што праведније реши и једанпут престану оваки спорови.

Још пре него што је спроведена код мене комасација изведена је канализација подводног земљишта. Познавајући горенаведено начелно решење Саборског Одбора, побојао сам се да неће овај терет пасти на мене, те сам почео истраживати, имали какав закон, који то питање регулише. — Пре свега сам нашао да закон који говори о води (vízjogról szóló törvény 1885. évi XXIII. t. cz.) свугде спомиње као платца власника. Обратим се на друштво, које, на основу горенаведеног закона спровађа ову канализацију, с питањем: од кога ће они потраживати трошкове, који буду спали на део моје парохијске сесије? Добих решење, да се неће од мене као уживаоца потраживати, него од власника. С овим би ово питање, што се мене лично тиче, било решено, али ми је испало за руком, да изнађем и две одлуке општег карактера, које у истом смислу решавају ово питање.

Једну је донео бачки жупанијски административни одбор под 7. новембром 1891. бр. 3658/kbiz. 891 услед утока филиповачког римског свештеника, ослободивши истога од плаћања канализационих трошкова, а обавезујући на исту црквену општину; свештеника је обвезао само на сношење оних трошкова, који су годишње потребни, да се канал одржава у реду; али као што ћемо доцније видити министар и од тог разрешава.

Другу је одлуку донео министар унутарњих послова у споразуму са министром финансије под бр. 1595/belügy ex 1891. У почетку те одлуке, која је донесена услед утока једног општинског бележника, на ког су набачени трошкови око канализације, изрекао је министар, да је те трошкове дужна сносити пол општина, а не бележник. Тумачећи даље 121. §. XXIII. зак. чл. од 1885. вели: „birtokos elnevezés alatt nem birlaló, hanem a földtulajdonos értendő... ennélfogva a vízszabályozási költséget is ő tartozik fizetni“ т. ј. трошкове око канализације не сноси онај, који се налази у привременом поседу, уживању земље, него сам власник земље. Даље вели: a vízszabályozási költségek dologi terhét, vagyis telek kel összekötött és időszakonkint ismétlődő szolgálmányokra irányuló oly kötelezetséget képeznek melyek teljesitésére a telek tulaj donosa van kötelezve“, т. ј. уживалац не мора сносити ни оне трошкове, који се од времена на време појављују, на пр. за проширивање, одржавање канала у реду итд. — Између осталих разлога, поткрепљује своју ову одлуку и једном куријалном пресудом, којом је изречено, да уживалац односно закупник неке земље, ма да се обвезао на сношење јавних терета, не може се присилити на плаћање канализационих трошкова, јер се они не подразумевају под „јавним теретима“.

Дакле, као што видимо, све ове одлуке једногласно исказују, да трошкове око канализације свештеничких, учитељских и бележничких земаља није дужан сносити уживалац свештеник, учитељ, бележник, него власник. Но видимо и то, да министарска одлука истиче као власника земље политичну општину, у питању је општински бележник, а жупанијска црквену општину, у питању је свештеник, а ни једна не говори о краљевском ерару. Ово није никакво зло, јер ено имамо и наредба епархијског административног и школског одбора бачког од године 1896, 1897, 1898, 1899., 1901. и 1902., па и наредбу Саборског Одбора под бр. С. О. 6717/1564. ex 1903., којима се наређује црквеним општинама, да школски иметак, учитељске земље пренесу на име црквене општине, односно да се н. пр парохијска сесија укњижи као „парохијска сесија православне црквене општине у Н.“ и т. д. — дакле и наше автономне власти сматрају црквене општине као власнике тих земаља, само би, по мом мнењу, требало с једне стране на чисто с тим, докле допире оно право краљевског ерара у погледу располагања са тим земљама, које је себи осигурао у поравнању са политичким општинама, а с друге стране, да ли се не би могао и овим трошком око канализације тих земаља као и са оним око комасације, краљевски ерар, односно политичка општина, оптеретити.

Но узмимо случај, да се краљевски ерар не сматра власником тих земаља, него да је оно своје право осигурао себи само имајући пред очима интересе тих земаља и тих вероисповести, којима је те земље даровао, јер је био тада у таком положају, да је то могао учинити, те да је власник тих земаља заиста црквена општина, као што тако држе и наше автономне и политичке власти, па шта више, да се ни ови трошкови око канализације не могу пренети на политичку општину, као оно комасациони трошкови, јер су друге природе — настаје питање: како би се могла ова ствар најправедније решити?

Да уживаоци, свештеници и учитељи, нису дужни те трошкове сносити, с тим смо начисто — сад је само питање: не би ли се власнику, црквеној општини, могло како-год помоћи при плаћању тих трошкова, те да ни она не осети сувише тај терет?

По мом мнењу могло би се то овако учинити: да дотична општина затражи зајам код народних фондова у оноликој своти, колико је потребно за исплату тих трошкова и да тај зајам у дужем року у оброцима отплаћује; сваке године унеће у свој прорачун и распорезаће онолику своту, колико је потребно за отплату рате, која спада на ту годину и тако ће у року 10—15 година, већ какво је стање дотичне црквене општине, и неосетно те трошкове исплатити. Ако је баш потребно, могу свештеничке и учитељске земље, ако црквена општина не би имала још каквог иметка свога, служити као хипотека за овај зајам. — Шта више, ја мислим, да би многи свештеник и учитељ сам од своје воље — јер се присилити не може — пристао, да и он сам доприноси исплати те годишње рате, да би тако с једне стране ове умирио, јер ето и он плаћа као и они, а с друге стране би и он нешто допринесао за време свог уживања те земље у име отплате тог трошка, а себе не би јако оптеретио.

Ово би, по мом мнењу, био најлакши начин, да се учини краја оваким споровима између црквене општине с једне, а свештенства и учитељства с друге стране

Но можда ће когод, коме не иде у рачун, што црквена општина сноси канализационе трошкове за свештеничке и учитељске земље — рећи: а шта се нас тичу одлуке политичких власти, ми имамо нашу автономију, па ћемо решити како се нама свиди ово питање! — Камо среће да је тако, али смо се толико и толико пута уверили, да се на решења наших автономних власти политичке власти слабо осврћу, шта више и уништују их, па има ли онда смисла, да н. пр. Саборски Одбор донесе одлуку сличну оној из 1896. године, супротну одлукама донесеним од политичких највиших власти, кад се даном приликом, она власт, која те послове, комасацију, канализацију и т. д. изводи, неће на њу освртати, него ће те трошкове тражити од власника, црквене општине? — Или: зар није црквена општина власник свештеничких и учитељских земаља? Ко је онда тај? — Да не чине те земље опште народно добро, јер служе на културне цели целог српског православног народа и да није њихов власник цео српски православни народ?

Ово питање нећу даље распредати — далеко би ме одвело, а и права циљ је овог чланка управо само та, да свештенство и учитељство, као уживаоци земаља датих им у име дотације, нису дужни сносити ни комасационе, ни канализационе трошкове за те земље, него да су у првом случају дужни сносити те трошкове: политична општина, а у другом власник; а ко је тај, изрећиће позванији.

Како ће питање о канализационим трошковима решити Саборски Одбор, не знам, само мислим, да би, решавајући ово пита-

---

кору земљину и не чују писку снега под њиховим хитрим ногама; они су се издигли на небесну висину идеалне службе отаџбини и господару, па радосним погледима и патриотским песмама одговарају на урнебесно »Ура!«, које је потресало Петроград. »Боже, Царја храни!« смењивала је песма из »Живота за Цара« »Слави се, слави Русијо Света!«

Али што је међу добровољцима један млађани студент! Висок и диван, као јунак какве старе бајке, пригрлио је руком дугу пушку, као заљубљену драгу своју, па заношљиво гордо предњачи пред четом својом. Штета што људи крила немају! Како би овоме младом диву она личила и како би му овога тренутка потребна била! Ко га год види, нико не сумња, да он не би одмарао крила пре него би улетио у бој крвави. Бурна гомила му завиди и хиљаде би хтели да су као он, па да иду на далеки исток и крв своју пролију на олтару свете отаџбине.

Чета пред којом је корачао млади добровољац; продазила је поред богатога господског дома. На балкону од стакла, међу тропским цвећем стојала је госпођица. Ко зна, како се одазивао на њену женску душу овај свечани ход к будућој победи и слави?... На њу није нико обраћао пажњу док се нису отворила врата на балкону и док није у патриотском заносу почела рушити плодове свога нежнога рада. Руже, камелије, сваковрсно цвеће кидала је, комила, чупала и бацала на добровољце. Али узалуд!... Њена манифестација готово је остала неопажена. Она је сама видела, да се покидано и почукано цвеће изгубило у широком простору и широкој леси светине... Хтела је и није могла не хтети, да каже коме или чиме год изрази, да јој је отаџбина исто онако драга, као што је и оним сретним људима, што оружани иду на далеки пут да крв своју проспу за славу отаџбине. Велика је женска досетљивост. Док ми нагађамо шта јој треба чинити, она је већ била с иконом у рукама пред четом. Да ли је млади добровољац студент и њену пажњу приковао к себи, или је то била проста случајност, тек она је стојала пред њим с иконом. Он се прекрсти и клекну на колена, а она га осени символом хришћанске победе крстом. Кад му је предала икону, он јој пружи руку, а она му полеће у загрљај. Љубили су се брат и сестра једне мајке — отаџбине. И добровољцима и светини отрже се песма: »Како је наш Господ славан!«... С таком песмом продужише пут хришћански војници, који иду да бране отаџбину од незнабожаца.

„Самоуправа“ Васојевић.

ње требао да дотакне и комасационих трошкова, те да начелну одлуку Саборског Одбора из 1896 године, која нема никаквог законитог основа и служи на штету нашу, а на корист политичких општина — ван крепости стави и изрече, да је те трошкове дужна сносити политична општина, а не уживаоци, свештеници и учитељи.

Поп-Никола.

Криза.

Будимпешта, 24. фебр.

На данашњој саборској седници почела је опозиција техничку опструкцију. Изазвала је гомилу гласања и тиме утукла време.

Вреди забележити само оно, што је Угрон питао министра домобранског. Рече, да министар домобрански тражи 240 жандара, који ће у цивилу вршити неку дужност. Каква је то дужност? Говорка се, да ће се ти жандари употребити у сабору да праве реда. Министар изишао беше из дворане и није одговорио.

Сутра долази на ред предлог министра председника Тисе. Опозиција ће сва опструисати. Само се још не зна, како ће се држати Апоњијевци. Они ће то званично решити вечерас. Опште је мишљење, да ће и они у ствари опструисати и ако ће наћи за то блажију форму.

Владин положај је све тежи. Опозиција ликује и вели, да је министар-председник Тиса већ свршио. Министар-председник опет шири глас, да ће распустити сабор, ако не продре његов предлог. Опозиција тврди, да он то неће смети учинити, јер ако дође до нових избора, нема новца и тих жандара који би спречили, да опозиција бар у данашњем броју не уђе у сабор. Али онда не би било регрута ни до јесени, ни до нове године.

Сигурно се не може ништа рећи. Занимљиво је, да је неко протурио глас — како је краљ позвао у Беч грофа Андрашија. Та вест није била истинита. Али су у њу веровали чланови владине странке. Значи, не познају ни они ситуацију и верују у све.

Нови Сад, 25. фебруара.

Кербер о спољној политици. Јуче је отворен аустријски сабор. Том је приликом говорио министар-председник Кербер и о спољној политици. Јавио је сабору да је букнуо рат између Русије и Јапана и да ће Аустро Угарска бити неутрална.

За тим је говорио о Балкану. Наглашава поново оно, што је већ наглашено у делегацијама. Између Аустро-Угарске и Русије постоји споразум. Споразум о томе шта се хоће, и споразум о томе, како то да се изведе. То што се хоће, то су реформе у мађедонском делу Турске. У толико јаче мора сажељевати што се проносе свакојаки гласови, у које ма и привремено верује свет, а то доноси јаке материјалне губитке. (На берзама.)

Ово је стари погрејан купус. Има споразума и зна се шта се хоће. Реформе! Ал шта ће бити ако те реформе запну? А да ће запети у то верује цео свет. И зато што верује, узнемирен је, а види да се нешто спрема за тај случај, који ће сигурно наступити. Многи је данас нешто хтео и није хтео, па је сутра испало друкчије, јер се преварио у очекивању.

Говор министар-председника Кербера није задовољио — никога.

Нови Сад, 25. фебруара.

Први цветови из аустријског сабора. Јуче је отворен аустријски сабор и по мирису првих цветова се познало, чега ће тамо бити.

Министар-председник Кербер је говорио о законским предлозима који треба да се реше, у првом реду о регрутима.

Кад је апелирао на сабор, Велико-Немци су викали: Не можете народ више вући за нос! Узмите у руке бич за Чехе. Распустите сабор па ћете видети шта народ хоће!

Чешки посланик Крамарж предложио је, да се отвори дебата о говору министар председника и тај је предлог усвојен. Сад ће бити с обе стране говора. Да ће доћи до рада, у то не верује нико.

Политички преглед.

Хрватска и Славонија После конференције великих жупана код бана Пејачевића, на којој је удешен план за премештај чиновника, позвани су — како смо поуздано извештени — сви посланици владине странке на конференцију. Избила је вест, да ће угарски сабор бити распуштен, те би се ради једнообразности распустио и хрватско-славонски сабор, наредили нови избори, а то зато, да и посланицима, који се из хрватског славонског земаљског сабора шаљу у државни сабор у Будимпешту (регниколарна депутација), траје посланички мандат исто толико дуго, као и новоизабраним посланицима угарског сабора. Кад се избори распишу, ето прилике ери „доброте и поштења“ да покаже, је-ли боља и уставнија од ере „реда, рада и законитости“!

Немачка. Немачки државни сабор расправља војни буџет. Вођа социјалиста, Бебел, говорио је у расправи о буџету и дотакао се у свом говору рђавог поступања с војницима. У даљем говору расправља о „будућој“ држави какву је социјалисте замишљају и веле, да социјализам према држави данас стоји на истом становишту, као некада либерализам. Али, ако данас избије рат и Немачка дође у опасност, онда ће све социјалисте сложно устати са осталима и борити се за отаџбину до последње капи крви. У овој ствари је врло интересантно то, што су и немачке социјалисте признале народност и отаџбину.

Пре неки дан је расправљено у државном сабору како да се Пољаци још већма притесне и пригњече. Чак им више није дозвољено, своја пољска презимена, које се свршавају у пољском језику са „и“, писати за женске са свршетком „а“, него се морају и женске потписивати са свршетком „и“, као и мушки. Тако је некада и међу нама Србима страна управа осакатила наша српска презимена, те се и наше женске — жене и девојке — потписују као и мушки „ић“, место „ића“, итд. То само по себи није бог зна шта, али је ипак карактеристично за „ширење културе“ међу немачким Пољацима. Међутим, свака сила за времена!

Руско-јапански рат.

У новинама још се непрестано претреса, за што је јапанска флота управо бомбардовала Владивосток. Јасно је да није хтела да напада, јер се и сувише добро чувала пристојне даљине топова са тврђава. — Са свију страна признају да у Владивостоку усљед овог нападаја није било никакове иоле знатније штете. — Новије вести јављају, да је јапанска флота поново напала Владивосток да му и опет није нанела знатнија квара, ал да су пропала два јапанска брода. Нема још никакве потврде о овоме. Званичан извештај руски јавља само толико, да се у понедељак у вече, јапанска флота поново видела пред Владивостоком.

Занимљиво је да се о руској владивосточкој флоти већ од две недеље не зна ништа сигурно. Управо још од оног доба, кад се појавила пред јапанском варошу Хокодате. Једни веле да је тада сретно прошла кроз мореуз Чугару и изишла на велики оцеан, те пошла њиме да се сједини са руском флотом, која има да дође на бојиште. Други веле да се непрестано налази у Владивостоку, трећи говоре да крстари по јапанском мору. Сада јављају из Токија, да се руска владивосточка флота налази у близини реке Тумена, да заштити кретање руске војске од Посјетског залива према Туменули. Но где је управо та флота, то се за извесно ни данас не може рећи.

О кретању једне и друге војске на Кореји, стижу такођер разнолике вести, но све оне тврде, да је руско кретање далеко живље и опсежније од јапанског. Тако јављају из самог Токија, да су руске извиднице поред највећег напора продрле све до Кјенгсонга. (Овај лежи 150 километара југо-западно од Посјетског залива на корејанској обали.) Ово продирање руско до Кјенгсонга тумачи се тако, да оза руска одељења хоће да се сједине са оним руским четама, која су се још пре 10 дана појавиле у Капсану и утврдили у тамошњим брдима, те да онда заједнички потуку ил сузбију оних 2500 Јапанаца, што су се искрцали у плаксинскоме заливу У Токију су још тог мишљења, да ће се Руси на реци Тумену јако учврстити. О кретању јапанске војске нема никаквих новијих вести. Изгледа доиста да искрцавање и продирање јапанске војске иде врло тешко и споро.

Још се јавља, како је јапанска флота заузела острво Хај-ханг-тау. Ово острво лежи у корејанском заливу, у средини између Даљног и Пингјанга у Кореји. Острво ово припада Манџурији, и у Јапану ликују, да су тиме освојили први делићак манџурске области. Руси су то острво давно напустили, јер Јапанци на њему нису ништа друго нашли, већ празна угљена стоваришта, и то махом голу земљу и неке знакове. Још се истиче, како при бомбардовању Порт-Артура или Даљног ово острва може да игра знатну улогу, но војни кругови поричу то.

Новије вести су ово:

Руска владивосточка флота.

Из Токија јављају, да се руска владивосточка флота налази на ушћу реке Тумена да заштити кретање руских чета од Посјетског залива према Туменули.

Освајање елиотских острва.

Из Токија јављају, да је јапанска флота заузела једно од елиотских острва по имену Хај-јанг-тау, које су Руси пре тога напустили. Нашли су само угљена стоваришта празна и заставе за знакове.

Кретање руске војске.

У Токијо је стигла из поузданих извора вест, да су руске извиднице уз велики напор продрле до Кјенсонга. Тако сад у том крају изгледа да је прикупљена већа руска војска. Изгледа, да Руси хоће јако да се учврсте на реци Тумену.

Шта ће бити са „Манџуром“?

Како из Лондона јављају, руски пекиншки посланик брзојавно је опуномоћио руског конзула у Шангхају, да посаду топовског чамца, „Манџур“ уклони с брода. Убојна спрема и муниција предаће се по свој прилици царинској власти. Јапанска крстарица „Акичусима“ напустиће Шангхај, чим се „Манџур“ разоружа.

Ваљаност Порт-Артура.

Руски артиљеријски генерал лајтнант Хук изјавио је, како за Порт-Артур неће постојати ни онда велика опасност, ако га непријатељ опколи са свију страна. Утврђења су сачињена од земље и бетона, сваки непријатељски метак може разрити само парче од њих, а о таквој озледи не вреди ни говорити. Порт-Артур је за пуну годину дана снабдевен са свачим. Владини чиновници ће за време опсаде добијати двоструку плату.

Руско-египатски сукоб.

Из Кајира јављају, да је између руског посланика Максимова и египатске владе избио озбиљан сукоб у питању том, што се руска флота снабдева угљом у Суеском каналу и на Црвеном Мору.

Шта треба да значе ћор-фишеци на Владивосток.

У Петрограду тумаче јучерање ћор-бомбардовање Владивостока тако да се у Јапан требало јавити опет о каквом великом успеху и сјајној победи. Отвара се

наиме јапански сабор, који треба због рата да изгласа, да се досадањи порез удвостручи. И зато је требало јавити о победи, па ма она била и ћор-победа као и оно ћор-бомбардовање.

Париз Петрограду.

Градско веће паришко закључило је са 54 против једног гласа, да пошље писмено Петрограду, у којем изриче своју наклоност и добру вољу према Русији, као и њеној сувоземној војсци и флоти сваки успех.

Чеси и Руси.

Младочешка странка аустријског сабора, закључила је, да писмено изрази руском цару своје жеље, да руско оружје победи непријатеља на добро свију Словена. То писмено саставили су на руском језику и предали су руском бечком посланику грофу Капнисту.

Вести из места и са стране.

Демонстрације у Прагу.

Још никако немачки ђаци да се умире, него гдегод могу, употребе прилику, да покажу своје непријатељство према Чесима: у кафани, на улици и шеталиштима. Иду у гомилама, изазивају свет на улицама, док не дође до туче и озбиљнијих сцена. Ономад се морала чак и војска умешати. Један батаљон стрелаца (јегера) и један одред коњаника морали су да их растерају, а некоје су и похватали. Између осталог певали су и великонемачку песму „Вахт ам Рајн,“ која је због свог садржаја забрањена у Аустрији, И зато ипак, још увек аустријски „најмеродавнији“ кругови волију и таке Немце, него најлојалније Словене!

Српска велика гимназија у Новом Саду.

У прошлу суботу је сазвана била конференција бивших ђака новосадске гимназије, који живе у Новом Саду, да се посаветују, како да се набави довољна свота, да се покрије дефицит, који не опажа у фонду гимназијском и који бива из године у годину све већи. До сада је, уколико није дотицао приход фонда гимназијског на издржавање њезино, ту своту надомештао саборски одбор из народних фондова. Сазивачи конференције мисле, да би боље било, кад би гимназијски фонд сам био толики, да се гимназија може сама издржавати без помоћи саборског одбора. Добро би било, а већ и зато, што би онда саборски одбор могао употребити ту своту, што је до сада давао гимназији, на друге — нарочито основне — школе. — На конференцији је и изабран одбор, који ће сазвати збор свију бивших ђака новосадске гимназије, да се у тој ствари посаветују, издаду проглас на народ и отпочну купити прилоге.

Учитељски збор новосадског школског среза.

Одбор учитељског збора, новосадског школског среза, одржао је своју седницу у четвртак 19. фебруара (3. марта) 1904. у Ст. Футогу.

У тој седници учињене су припреме, за сазив среског учитељског збора, који ће се одржати у Новом Саду 31. марта (13. априла). У овој одборској седници — решени су ови предмети: Узети су на знање некоји дописи, који су од последњег састанка, стигли збору од Е. Ш. Одбора.

Прочитани су приспели радови, који су одлуком збора одређени за зборски састанак, који ће се реченог дана одржати у Новом Саду. Расправа под насловом: „Важност очигледне наставе и како да се иста изводи“ (за сад у I. разр.) коју је према ранијој одлуци збора израдио, Милан Грујић, учитељ у Кулпину издана је на оцену: Лазару Димићу, учитељу у Силбашу. Расправа под насловом: „Својства ваљане домаћице“ коју је израдила Евица Павковићева, учитељица у Пивница, издана је на оцену Даринки Калићевој, учитељици у Новом Саду.

Позван је Милан Чешљар и Јеврем Милошев, да своје радове поднесу у року од 14 дана председништву збора, како би се исти радови могли још за времена издати на стручну оцену. Поднеће се збору предлог одбора, да се образложеном представком својим путем и начином обрати В. С. Н. Школском Савету да се уз наше учитељске школе Сомборске установе вежбаонице са неподељеним разредима. Осим тога решени су и други предмети, од мање важности, који ће се у своје време збору поднети.

Последице екс-лекс-а.

У Пожуну је, усљед неплаћања пореза настао дефицит од 120 хиљада круна, те је варошко представништво позвало грађане да својевољно плаћају варошки прирез, иначе ће варош запасти у дефицит из кога ће се тешко извући. У седници варошког представништва су представници, без разлике странака, осудили опструкционаше. Решено је, да се апилује на увиђавност грађана и да се грађанство плакатима позове, да својевољно плати прирез

Српски великошколци у Софији.

По програму, већ напред удешеном, отишла је српска великошколска омладина у Софију, на заједнички договор са бугарском омладином, како да удесе свој заједнички рад у питању неослобођених покрајина Старе Србије и Маћедоније. Прво вече одржан је концерат, али је био прилично слабо посећен. — Сутра дан — како јављају београдски листови — ишла је депутација српске омладине председнику општине софијске, који их је лепо дочекао и угостио у својој кући, разговарао се с њима о српско-бугарској неслози, истакао потребу слоге и рекао, да је српско-бугарску неслогу потпиривала час Аустро-Угарска, час Русија Уопште се примећује, да су Бугари — па и омладина — испуњени, скоро сви, мржњом према Русији. У друштву па и у самој школи систематски им се та мржња улива а нарочито на њиховој великој школи! Тај дан је удешен и програм самога конгреса.

Насиље над једним Србином.

Читамо у једном београдском листу: Из Скопља смо добили ову вест: „Овамо је доведен везан Србин Сава Бојковић, дућанџија из села Кућевишта, и бачен у тамницу у Куршумли хан. Он је окривљен да је увредио султана, јер је, препирући се са Лазарем Вељковићем, из тога села, рекао: „Ти си политичар као и цар што је, и ја с тобом не могу изаћи на крај“.

Принц од Велса у Бечу.

Принц од Велса, енглески насљедник престола, долази у априлу у Беч и биће гост нашег владара. Одсешће у царском двору. Чине се велике припреме, да што лепше дочекају и што боље угосте владарева госта.

Списак сигнала украден.

На свакој бојној лађи је врло важна ствар списак сигнала, јер се по њима обавља кретање појединих лађа. Сигнали (знаци), дају се барјацима, пуцањем, кретањем лађе са које се командује итд. Има општих сигнала:: позврав, опасност, радост, жалост, који важе за све народе и разуму се, на пр. између руске и енглеске лађе. Али на лађама има и тајних сигнала, и то се сматра од прилике, као и ратни план, а њихов списак се поверава најпоузданијим официрима. И таки један списак украден је са енглеске ратне лађе „Принц-Георг.“ Вест о тој крађи непријатно је дирнула и узбунила целу Енглеску.

† Данило Прица.

У прошли петак умрло је прота кириншко-глински, Данило Прица. у Глини. У млађе своје доба био је и сарадник „Заставе.“ Лака му црна земља!

Несрећни случај.

„Глас Црногорца“ пише: Ових дана догодио се један врло несрећни случај на ширини воде између Додоша, Рања и Одривске Горе. Три млада војника из Ријечке чете навезли се рано изјутра у чун и пошли пут Жабљака, да на бедему држе свој ред страже. Изјутра се је могло видјети, да ће бити кишовит и вјетровит дан, али се ова момчад не устегоше, него пођоше онамо, гдје их војничка дужност зове. Ти војници бјеху: Филип Ђуров Ражнотовић из Мрацеља, Митар Марков Поповић — Кроват с Ријеке и Петар Марков Јанковић из Мрацеља. Сви бјеху једнијех година, од по својих 20 година. Кад су наступили на пучину воде од Превлаке, сусрио их је силан вјетар, а на даљини су угледали, како се ваљају грдни таласи. Блато је било побијељело од силног југа, а видјело се, да је опасно у чуну се борити са тим ужасом, али млади момци се посколише и загазише у страшну борбу против грдне силе ведене. И вјетар и вал ударао је у њих спријед да су круто држали весла а један је без прекида излијевао воду, коју вали убацаху у чун. Борили су се и мучили за пола сата. Најпослије их надвлада јача сила; помамни валови убацаху у чун толико воде, да је нијесу могли излити на вријеме. Смрт им бјеше пред очима јер чун поче тонути на пучини, гдје до краја има пола сата воза; и видећи се већ у чељустима мутне воде, опалише револвере и московке, да дадну од себе гласа, не би ли их ко чуо и видио, да се бар зна, гдје су гроб у води нашли. Како је чун потонуо, дали су се у плови и држали се по води доста дуго; али грдни таласи и зимске хаљине, које бјеху на њима, учинише, те подлегоше страшној сили, најприје Филим, а за њим и Митар. И Петар би остао код вјерне дружине своје, него, његовом срећом, вјетар нанесе онај чун до њега и он се ухвати за њега. Чим су пукле пушке похитају с Рагана два човјека и једна жена навезу се у чун и послије дугог напорног воза спасе се Пера.

Нов српски новац од пет дин. (круна).

На новим сребрним јубиларним петодинарцима биће на једној страни слика Краља Петра и Карађорђа, на другој страни грб Краљевине Србије с порфиром, означење вредности и године 1804—1904, а на рубу новца, као и на досадањим, исковаће се речи: „Бог чува Србију“.

Позив.

Радикални чланови епархијске скупштине бачке, позивају се у недељу у 8 сати у вече (29. фебр. 13. марта о. г.), у очи састанка епархијске скупштине на договор у просторијама код „три круне“ на житној пијаци.

У Новом Саду 25 фебруара 1904.

Више скупштинара

Брзојави „Застави“.

Стигли 25. фебруара.

Криза.

Будимпешта. У конференцији либералне странке, Тиса је страсним речима разложио свој предлог о промени пословника. Уверавао је странку о исправности и прешној потреби тог предлога. Кубињи је уверавао Тису о непоколебивој оданости и послушности либералне странке. У име хрватско-славонских посланика је изјавио Јосиповић, да и они одобравају предлог Тисин. Завршио је речима: Боримо се заједнички! Председник је изјавио, да је једнодушно и одушевљено примљен предлог Тисин са додатком, да ће цела странка неуморно издржати у тој борби.

Десиденти су закључили, да одбију предлог Тисин и са свима уставним средствима да се боре против њега.

Барон Десидер Банфи захвалио је на части дворског маршала, јер хоће ускоро да се прими посланичког мандата.

Из угарског сабора.

Будимпешта. Министар Куен бива поздрављен од опозиције кад је сео у фотелу са: на здар! Владина странка виче: ељен! Кад се протокол прошле седнице одоставераво, било је ларме и немира. А кад се подигао министар председник Тиса да мотивира свој предлог, наста велика ларма од обструкционаша. Нарочито ларма посланик Бувад. Ђура Кароњи и десница вичу: напоље с њиме! Кад се ларма стишала, министар председник мотивира свој предлог.

Руско-јапански рат.

Будимпешта. Са бојишта нема никаквих важнијих вести.

Токио. Руске предстраже код Казана повлаче се на реку Јалу. Руски посланик у Пекингу изјавио је кинеској влади ако Кинези у Манџурији продуже кварити руску жељезницу онда ће руска влада сматрати да не постоји од стране Кине изјава неутралности. — Руско бродовље из Владивостока налази се далеко у мору и имало је борбе са јапанском флотом. Исход још непознат.

Трговина.

НОВИ САД, 25. фебруара 1904. г. Пшеница прве каквоће нова 16·—17·—— К. Пшеница средња 16 К. 60—80 п. Пшеница лакша роба 16 К. 20—40 п. Напомица ——— Јечам 10·80—90 — К. Зоб 10 К 80 до 90 п. Кукуруз у зрну — К. —10·20—40 п. у зрну нови — К. ——— у клипу — К. ——— н.

Маст 68 фор. Сланина сува 68 фор. дебела пањена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	47—48 нов.	живе
„ средњи . .	45—46 нов.	мере
„ лаки . . .	43—44 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	36—40 нов. по кили
Јагњци	36—40 нов. по кили
Овци .	——— фор. по пару

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од **В. Н. Немировића-Данченка.**

С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (82)

У расјелинама и крпу салтинског виса, — сви су се, од ђенерала до часника, лађали за ужета у буквалном смислу ријечи и вукли топове, и нико се није тужио да то није његов посао. Патили су ћутећи и братски. Кад је већ било одлучено, да су топови потребни, и да се без њих не могу освојити Салте — онда су морали бити узвучени на тај поносни и ужасни вис. Али и јунаци наилазе на запријеке, које се на први поглед чине да су несавладљиве. Малаксали од жеге и умора, застадоше напоштљетку војници пред таквом запријеком: пут им преградила расјелина. Људи су могли преко ње пријећи, али превући топове изгледаше да је немогуће.

— Груздев, шта је ово? застаде ђенерао и запита Груздева. — Ми ћемо се канда морати враћати! и глас његов јекну очајнички.

Степан, као укопан, замр'о поред ненадне препријеке. Он гледаше бесвјесно у њу, и очевидно не могаше ништа да разумије.

— Ово... ово... збунио се он. — Овог није било. Колико пут сам овуд пролазио! Први пут кад сам побјегао, ударио сам овуд, а расјелине није било. Не може бити иначе, разма да ју је разрила бујица. Дакако пљусак. Гле, по странама види се, како је вода дерала.

Војска стала. Неколико војника прије ђе на другу страну. Кад би топове превлачили на ужетима, попуцала би ужа, и топови би попадали и искварили се. А ни принијети не могоше макар један топ. Камења такође није било у близини, да заспу расјелину. Свуд се у наоколо дизале глатке стијене.

— Шта мислите, браћо? — проговори мукло један сиједи војник. — Није вајде! Заклели смо се Богу и цару...

Неколико војника приђе к старцу, очевидно не схваћајући, шта он мисли.

— Помолите се Богу за мене! Четрдесет година одслужио сам вјерно и поштено, вријеме је да се гине! И онако немам никог свог!

Он се прекрсти и поклони до земље.

— Господе, прими моју душу! Предајем је у твоје руке. . Опрости ми!

И он одлучно сиђе доље и леже преко расјелине. У свима задрхта срце, али примјер његов не оста без пошљедица. Још тројица таквих правих Јермоловских војника учини исто — и легоше потрбушке један на другога.

Побожно ћутање завлада у војсци. Војници се у себи молили за добровољне жртве, и скинувши капе, стајали поред вододерине, која је ето сад имала да буде гроб јуначки.

— Господе, спаси!

И они, гологлави, — пребацише ужа од топова на другу страну. Овдје их прихватише, омотали их око прса и повукли из све снаге, сагнувши се читавим тијелом напријед. Са меким шуштањем урезали се точкови од лафета у живу ћуприју. Зачу се мукли уздах... Други, трећи...

— Господе! уздахну један од оне четворице... Крв прште из његова тијела под теретом тучаног чудовишта. Запуцаше кости, а топ се готово нечујно превезе на другу страну. Војници се нијемо крстили, вукући топ даље, а мјесто њих, готово жмирећи, прелазе већ преко тјелеса своје сможђене браће, други војници упрегнути у орму другога топа. И тај топ зареза се точковима у живе људе, што су драговољно трпили ужасну бо, и пријеђе такође на ону стану. Млади лијечник стао поред вододерине и не видје ништа, сузе му наводњиле очи. Кад су превезли све топове, био је онај горњи војник већ мртав Пукла му кичма. И они под њим — такође су умирали. Лагано их подигли војници и пренијеше у засјен. Њихова сможђена и пуна патње лица загледала се несвјесно у војнике и не познаваху их више.

— Жеже! Жеже! ухвати се један за прса, затим се испружи, хотећи дубље да уздахне, и од једанпут разбаци руке и оста укочен. Тек на лицу видјео му се траг нечег неземаљског.

— Со святыми упокой! — рече неко.

Војници готово нечујно клекли и поклонише се до земље покојним друговима. Њихово самопожртвовање спасило је читаву војску. Биће им лак страшни суд Господњи, и без страха изићи ће пред дивни пријесто његов простотом велике душе њихове. Нијесу им потребне молитве. „Нема веће од ове љубави разма кад ко положи живот свој за друге.“ Планински вјетар моли се за њих, облаци плачу за њима. Нашто ће им, тим простосрдачним угодницима и мученицима земље руске, крстаче и гробови? Њих биљежи сам Бог и они држе нашу много напаћену отаџбину!

Дуго су још ишли војници гологлави, кад изненада иза једног савијутка изкрснуше пред њиме већ близе Салте, и тек што се показаше први људи из предходнице, а већ их посу град врела олова иза стијена клисура и камења.

Али то већ није било њима страшно. Војници што мало час видјеше својим очима смрт својих праведника, и не сачекаше команде, него насрнуше бајанетом, чак и без поклича „ура!“, који би нарушио побожну тишину њихових срдаца, и потискоше из прве бусије шаку Салтинаца, што се била ондје склонила.

— Не дирај, не дирај! викну Степан Груздев, видећи како се оштар бајанет био већ уперио у прса његова домаћина Хасана.

Овај је лежао, оборен ударцем мундака, и смркнуто ишчекивао смрт.

(Наставиће се.)

Књижевна вест.

Изишла је из штампе књига:

ХОЋЕМО ЛИ У СОЦИЈАЛИСТЕ?

од

Јаше Томића.

(Прештампано из „Заставе“.)

Књига је 3 штампана табака, броширана. Цена 10 потура. Рабат 20%. Ко пошље готов новац добија 100 комада за 6 круна, (6 потура комад). Поштарину плаћају поручиоци. Новац и поруџбине нека се шаљу **Кости Лери** у Н. Сад.

НОВА КЊИГА.

АВАНТУРЕ И ПИКАНТЕРИЈЕ

из развратног живота

Драге Луњевица Машина

потоње 1078 4—10

КРАЉИЦЕ ДРАГЕ

или крвава драма последњих

ОБРЕНОВИЋА

Цена 1 круна.

Издање:

СТЕВЕ КЕРЕШЕВИЋА

а добија се у свима књижарама, а тако исто и код

Браће М. Поповића у Н. Саду.

У издању друштва „Рада“ изишао је 10. број

НЕВЕНА

Чика Змајовина листа.

Цена је „Невену“ на годину 6 круна на две трећине године 4 круне, на једну трећину године 2 круне. — Претплата се шаље једино администрацији „Невена“ у Нови Сад.

☛ Још се могу добити сви бројеви од 1902. и од ове године.

I. СРПСКА ЦИПЕЛАРСКА ЗАДРУГА

У НОВОМ САДУ

препоручује своје богато стовариште готових ципела за господу, госпође и децу по врло умереној а утврђеној цени.

Такође препорујемо наше стовариште сваковрсних кожа и осталог материјала, који у тој струци спада по умереној цени.

Дућан се налази **ћурчијској улици број 11.** преко од Саборне цркве и српске задруге новосадске.

Радионица је у кући, бившој Недељковићевој бр. 3. на главној пијаци.

833 26— **Управа.**

БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД 148 8—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ.

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

Мануфактурна трговина

ПАВЛА М. БУГАРСКОГ

У БАЧ-СЕНТОМАШУ

потребује 2 млађа спомоћника. 192 2—3

Шпецерајска радња

Т. ЂОРЂЕВИЋА

У НОВОМ САДУ

треба млађег помоћника. Може одма ступити. 202 2—3

МАНУФАКТУРНА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

Паје Радановића

у Осеку

потребује једног вештог (солидног) млађег помоћника, који је осим српског вичан немачком и мађарском језику. 205 1—2

У ВЕЛИКОЈ ТРГОВИНИ С ПАМУКОМ И СРПСКИМ ПЛАТНОМ

ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА

У НОВОМ САДУ,

главна улица број 6. на пијаци код „СРПСКЕ ПРЕЂЕ“

може се добити **памука** предена, **пруга, шотиша** обичног и свиленог, **вула** белог и разно бојадисаног, **пређе** не беле, лужене и беле, **конаца** за ћилимове и рибаре, **српског платна** у највећем избору, сади и основана. — Памук је из првих енглеских фабрика.

Цене су врло умерене.

Послуга тачна. 834 36—

Осим те сорте имадем и све суве рибе: сома, штуке, деверике и сушу на велико и мало.

ИЗВРСНЕ

сибирске сољене кечиге

од 4 до 20 кила 1 комад, тако исто суве димљене

уралске пастрме рибе

добија се код

Паје Поповића

у Дарувару (Славонија)

Покушајте ма и најмањи поштански пакет $4^1/_2$ клг. поручити, те се о особито доброј каквоћи уверити. 167 6—

Кечиге 1 кила 1 круна 60 п.

Пастрме 20 –30 пот. (фил.) 1 комад.

Спецерајски помоћник

са 50 фор. кауције, може добити одмах место уз месечну плату од 25 фор. без ичега даљег, као деловођа у радњи

ПРВЕ СРПСКЕ ПОТРОШАЧКЕ ЗАДРУГЕ

199 2—2 у Фелдварцу.

НАЈБОЉИ ИЗВОР ЗА КУПОВАЊЕ

српско-православних црквених утвари и то: светлих и црних одежда, неба, литија, барјака, полијелеја, крстова, путира, кадионица, пјетохљебница, ћивота рипида, целиваћих и свечарских икона, руских икона у разним врстама, историјских слика, итд. итд.

Израђујем најбогатије иконостасе и Христове гробове по врло умереној цени.

Поруке извршујем одмах најтачније и најсавесније. *Илустровани ценовник шаљем у крстоплету бесплатно.* Молим за обилате поруџбине, јесам

С поштовањем

Никола Ивковић

200 2—6 У Новом Саду, у дунавској улици.

ФАБРИКА 51 3—25

Жалузија, ролета,

дрвених и гвоздених капака за прозоре и дућане.

Г. СКРБИЋ

Загреб, Илица 40.

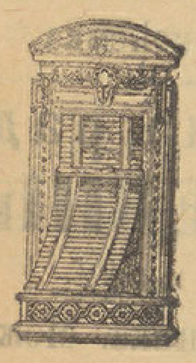

препоручује своје признато солидне, тачне и јефтине фабрикате.

Ценовници бадава и франко.

Слободно од отрова! Петентовано бр. 1216.

„Fuchsol" уништава све глодаре; као пацове домаће и пољске мишеве без опасности за људе — кућевну животињу.

„Fuchsol" уништава све досадне инсекте, као: стенице, буве, русе, швабе, и мољце заједно са гњидама.

„Fuchsol" није универзално средство, већ за сваку врсту животиње имаде нарочито средство.

Добија се у провинцији у лекарницама и трговинама са колонијалном робом.

У Новом Саду: код г. 52 2—12

дрогуриста

Оскара Клајна,

Директно се поручује у кемичном лабараторијуму

Árpád von Ujházy & Cie, Pozsony.

ЈЕДНА ВАГА ЗА ДОМАЗЛУК БАДАВА!

Баснословно јефтино разашиљем из пропуног свог фабричног стоваришта моју светско признату и са свог изврсног квалитета опште обљубљену

робу од мексика-сребра

и то: 1029 18—25

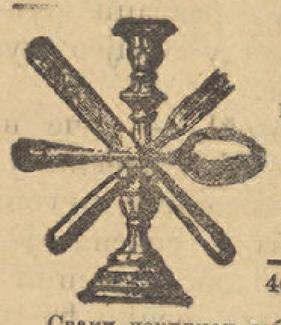

6 ком. стол. ножева, од максика-сребра
6 „ виљушака за јело „ „
6 „ кашика „ „ „ „
12 „ кафени кашика „ „
6 „ изврсних виљушака за десерт
6 „ „ ножева „ „
1 „ велика кашика за чорбу „
1 „ „ „ „ млеко „
2 „ врло елег. стол чирака за двор.

46 ком. свега за само 6. ф. 50 нов.

Сваки поручиоц добија бадава за премију гарантирану добру вагу за домазлук, која мери $12^1/_2$ кила. Мексико-сребро је са свим чисто бео метал, за чију трајност и изврсност каквоће писмено 25 година гаранцију дајем.

Разашиљање са поузећем или за готов новац упапред врши европско стовариште.

D. Alexander Scheffer,

Budapest, VIII, Bezerédy-utcza № 3,

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Прави египатски мирни омотци за пиће етле (Hülsen) јесте

AIDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

923 37—80

Светски експорт!

Добија се у главним и специјал. трафикама.

Част ми је штованој публици како из места тако и са стране до знања ставити, да сам моју

ГВОЖЂАРСКУ РАДЊУ,

на житној пијаци број 11. преко пута од српског крста подпуно снабдео

особито са фурунама,

пошто сам исте из најбољих фабрика набавио, како би штоване муштерије задовољити могао а продаваћу их по најјефтинијој цени.

Препоручујем даље особито добар угаљ за коваче.

Умољавајући штовану публику како из места тако и из околине да ме што више посетити изволи.

С особитим поштовањем

Антон К. Тот,

35—50 851 Нови Сад.

Сомборски овчији сир.

Велика трговина и главни export најбољег сомборског овчијег сира под фирмом:

ДУШАН ДАЉЧЕВ,

СОМБОР (Бачка),

препоручује поштованој господи трговцима и потрошачима, да ће и ове године почев од 1. марта по н. к. као и прошле сезоне, одпремати поштом и железницом до сада признати сомборски овчији сир у дрвеним качицама изнад 5 кила величине.

Будуће пак поверене налоге стараће се, да брзо и савесно изврши, тако, да свакога најсолидније и уз најјефтинију цену задовољи.

А што је најглавније, како је овај једини најбољи сир, који надмаша све светске сиреве, а домаћи је производ из српског сточарства, стараће се, да га што знатније прошири, како би савладали стране конкуренције са њиним фабричким сиревима.

С тога се обраћа пажња на господу трговце и потрошаче, да само једино горепоменута фирма, стоји сваком на расположењу и готова је, да само чистим овчијим сомборским сиром најсавесније послужи.

Савремене цене сира шаље франко, — трговцима посебне цене. 140 6—10

ШТАЈНБРУШКО

исушено ђубре од угојених свиња

најизврсније је и најјефтиније

ђубре за успешно гнојење земље.

Ванредно и ненадмашимо!

Ближа извешћа, понуде, мишљење стручњачких реферата, разашиље радо

Budapest-Steinbrucher Düngertrockenfabrik

Bosányi, Schietrumpf & Comp.

Budapest, IX., Üllöi-ut 21.

У НОВОМ САДУ: заступник: **Balint Kovacs.** 145 6 10

ОПОМЕНА!

1050 14—

Законом дозвољена и у трговини допуштен је само мој балсам једини са овом зеленом заштитном марком „поне" (калуђерице). Поруке и препродају од других законом недозвољених балсама судски прогоњујем.

Једино прави енглески **ЧУДНОВАТИ БАЛСАМ** Од с. нитетске власти и препоручен.

Опрема боца стоји под заштитном трговачког закона.

Искључиво једино место за произвађање и набавку јесте од власти концесионирана и од трго. суда протоколисана фабрика балсама Апотекара **A. Thierry** у Прегради код **Rohitsch-Sauerbrunn-а.**

Овај балзам може се употребити споља и изнутра. Он: 1.) Недостижив лек против свих плућних и грудних болести, ублажује катар и умаљује лучење слузи, отклања кашаљ, који иде с боловима и лечи најзастарелије такве болести. 2.) Од ванредногa је утецаја против запаљења грла, промуклости, против осталих болести у грлу. 3.) Коренито уклања грознице. 4.) Ванредно лечи болести црне џигерице, у стомаку и цревима, особито грчеве у стомаку, колику и кидање у телу. 5.) Одузима болове и лечи шуљеве. 6.) Нежно поправља столицу и чисти крв, чисти бубреге, ослобађа од меланхолије и хипохондрије, поправља апетит и варење 7.) Лечи сваку зубобољу, као болове вилица, шупљину зуба и неугодан задај уста и одклања подригивање. 8. Врло добро средство против глисте, пантљикара и падавица 9.) При спољној употреби је од ванредног утецаја на ране, било нове или старе ожиљке, израстке на телу, ротлауфа, оток руку, бубуљице, ојеле делове, на опечене и смрзнуте удове, на огреботине, аушлоге итд. отклања главобољу, зујање, севање, реуму, зујање у ушима итд. о чему опширна упутства дају извешћа. 10. Особити је лек за сваку болест с поља и изнутра, лечи брзо и добро, а уз то је врло јефтин, за сваку кућу од особите вредности, те неби требало никад да фали, ако наиђе инфлуенца, за време колере и других заразних болести. Један једини покушај са овим балсамом сваког ће боље уверити, него ли сам овај оглас, да је балсам доиста лековит.

Прави и непокварен је овај балсам само тада, ако је свака бочица затворена са сребрном капслицом, у којој је утиснута моја фирма: **Adolf Thierry „Apotheke zum Schutzengel" in Pregrada**, и где се налази упутство са том истом ознаком фирме.

Зато треба тачно пазити увек на горњу фирму! *Где нема стоваришта мога балсама, треби директ поручивати и адресирати:* **An die Schutzengel Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn** Цена је плаћено за сваку поштанску станицу за 12 малих или 6 дуплих бочица 5 круна. Мање од 12 малих или 6 дуплих бочица не може се разашиљати Разашиљање биза само уз пошт. поузеће или уз предходно послату своту.

Adolf Thierry „Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.